

III. MEDNARODNA KONFERENCA O NARAVNIH IN DRUGIH NESREČAH, LJUBLJANA

Bojan Ušeničnik*

Republika Slovenija bo 5., 6. in 7. oktobra 1994 organizirala III. konferenco o sodelovanju držav srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Prvo konferenco je organizirala ZR Nemčija septembra 1992. leta, drugo pa Ruska federacija maja 1993. leta. Na I. konferenci je bila pozornost namenjena predvsem pripravi dvostranskih sporazumov o medsebojni pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Na II. konferenci pa je bilo težišče na obravnavi konvencije o koordinirani pomoči ob naravnih in tehnoloških nesrečah.

III. konferenca bo v skladu z osnovno zamisljo teh mednarodnih konferenc ter v skladu z interesi Republike Slovenije namenjena predvsem sodelovanju na področju varstva pred industrijskimi in jedrskimi nesrečami. Na tej konferenci bo Republika Slovenija kot organizator predstavila svoj sistem zaščite in reševanja, nosilna tema konference pa bo medsebojno obveščanje o nevarnostih ter pomoč ob industrijskih in jedrskih nesrečah. Na konferenci naj bi se dogovorili tudi o izdelavi priročnika za medsebojno obveščanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.

Združena republika Nemčija je jeseni 1992. leta organizirala I. mednarodno konferenco o dvostranskem sodelovanju na področju civilne zaščite in zaščite pred katastrofami med državami srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope. Konferenca je bila 29. in 30. septembra 1992 v Heyrothsbergu, v deželi Sachsen-Anhalt. Na tej konferenci je bila pozornost namenjena predvsem pripravi dvostranskih sporazumov o medsebojni pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Organizator je konferenci predložil osnutek dvostranskega sporazuma, ki sta ga skupaj pripravili ZR Nemčija in Republika Avstrija. ZR Nemčija je na konferenci izrazila interes, da bi tak dvostranski sporazum sklenila ne le s sosednjimi državami, temveč tudi s tistimi, ki ne mejijo neposredno na ZR Nemčijo. Ob zaključku konference je bila sprejeta Magdeburška deklaracija, s katero so udeleženci konference poudarili pomen širšega mednarodnega povezovanja in sodelovanja na tem področju ter izrazili interes za nadaljevanje konference.

Drugo mednarodno konferenco o sodelovanju držav srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je organizirala Ruska federacija. Potekala je od 18. do 20. maja 1993 v Moskvi. Organizator konference je bil Državni komite Ruske federacije za civilno obrambo, izredne razmere in odpravljanje posledic naravnih nesreč (EMERCOM).

Na tej konferenci je bilo težišče na obravnavi konvencije o koordinirani pomoči ob naravnih in tehnoloških nesrečah. Organizator je udeležencem, zlasti državam iz nekdanje Sovjetske zveze, predložil predlog besedila konvencije z namenom,

da bi uskladili besedilo in začeli postopek za njen podpis. Ta konferenca je bila usmerjena k dvema ciljnim skupinam – k državam iz nekdanje Sovjetske zveze, ki naj bi v prvi vrsti podpisale predlagano konvencijo, ter k drugim (gostujočim) državam in mednarodnim organizacijam, s katerimi naj bi razvijali medsebojno sodelovanje v skupnih akcijah humanitarne pomoči. Predloženo besedilo konvencije na konferenci žal ni doživelo podpore, ker naj bi dokument posegal v pristojnost organizacije Združenih narodov in ker je organizator državam srednje in jugovzhodne Evrope na konferenci namenil le status opazovalk.

Tako na I. kot na II. konferenci je bil izražen interes, da bi naslednjo, to je III. konferenco, organizirala ena od jugovzhodnih oziroma južnih evropskih držav. Slovenska delegacija je že na I. konferenci v Heyrothsbergu v neformalnih razgovorih dobila namige, naj prevzame organizacijo III. konference. Na II. konferenci je bila podpora temu predlogu tudi javno izražena.

Razlogi za konferenco

Nadaljevanje mednarodne konference o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami izhaja iz nujnosti medsebojnega sodelovanja držav pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in njihove odgovornosti za prihodnost. Moderni svet teži k sodelovanju in povezovanju s

krepitevijo gospodarstev in z rastjo kakovosti življenja ob spoštovanju naravnih omejitev. V skupnem interesu je, da se uresniči te težnje in da se razširijo meje modernega sveta.

Republika Slovenija ima pri tem še dodatne razloge. Kot mednarodno priznana država želi postati in tudi dejansko postaja subjekt zagotavljanja varnosti v okviru regionalnih, evropskih in svetovnih integracij, pri čemer je pripravljena prevzeti tudi pripadajoče obveznosti in odgovornosti.

Problema povezovanja in sodelovanja evropskih držav ter njihove perspektive si danes ni več mogoče zamisliti zunaj zgodovinskega konteksta razmer, ki so v Evropi nastale po zrušitvi berlinskega zidu. S tem je bilo konec delitve Evrope na politični, ideološki, vojaški in gospodarski Vzhod in Zahod. Zdaj v Evropi nastaja enoten gospodarski in politični prostor, s tem pa so zagotovljeni tudi pogoji za povezovanje in sodelovanje na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ne glede na gospodarsko razvitost posameznih držav. Delitev na gospodarsko razvito in gospodarsko nerazvito Evropo, žal, še zmeraj ostaja, vendar ne bi smela biti usodnega pomena za evropsko perspektivo. Obvladovanje političnih, ekonomskih, socialnih, ekološko-varnostnih in drugih procesov na Vzhodu zahteva razumevanje, solidarnost in podporo Zahoda. Pobuda za to konferenco je nedvomno izraz take usmeritve in prizadevanj.

Svet Vzhodne Evrope se je zaradi nerešljivih notranjih protislovij sesul razmeroma nepričakovano, hitro in zelo dramatično. Ta proces povsod še ni končan.

* Ministrstvo za obrambo, Republiška uprava za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 26, Ljubljana.

Na tleh nekdanje Jugoslavije je proces razdruževanja skupne države potekal, in v posameznih delih še vedno poteka, po grozljivem scenariju povsem nesmiselne in umazane vojne, ki je že do sedaj terjala na desetisoče smrtnih žrtev in več kot milijon razseljenih oseb in beguncev. Val beguncev z napadenih območij Republike Hrvaške in Republike Bosne in Hercegovine se je razširil daleč čez meje v vojno vpletenih držav.

Ta "jugoslovanska izkušnja" opozarja, da se pri vzpostavljanju varnostnih mehanizmov za zaščito civilnega prebivalstva in dobrin v okviru dvostranskega kot tudi večstranskega sodelovanja ne bi smeli omejiti le na naravne in civilizacijske nesreče, temveč je treba predvideti določene skupne rešitve in ravnanja tudi za zaščito civilnega prebivalstva, kulturnih in drugih dobrin v vojni. V zvezi s tem zasluži vprašanje begunstva še posebno pozornost. Še toliko bolj, ker je sedanja mednarodna ureditev varovanja statusa in integritete posameznika, ki je prisiljen zbežati iz svoje države pred političnim nasiljem in fizičnim uničenjem, nezadostna, ko gre za eksodus celih narodov, ki se umikajo pred genocidom. Problem begunstva pa ni nujno povezan le z vojno. V težko obvladljivem obsegu se lahko pojavi tudi v povezavi s hudimi notranjepolitičnimi in gospodarskimi krizami, ob izbruhih revščine in pomanjkanja.

"Jugoslovanska izkušnja" pa ima med drugim še eno zelo pomembno dimenzijo, ki je nedvomno prisotna tudi v nekaterih drugih vzhodnoevropskih državah. Proces razdruževanja nekdanje skupne države in transformacija političnega sistema sta namreč potekala s tako naglico, da vse novonastale države prejšnjega varnostnega sistema niso bile sposobne takoj nadomestiti z novim. Ni treba poudarjati, kaj to pomeni za obvladovanje naravnih in drugih nesreč, še posebno pa za obvladovanje zapletenih tehnoloških sistemov, kot so jedrski objekti, ki že v normalnih okoliščinah predstavljajo stalno grožnjo prebivalstvu in okolju. V takih razmerah kaj lahko pride do katastrof največjih razsežnosti. V varnostno nestabilnih in neurejenih razmerah tudi zloraba takih objektov ni nemogoča. Naj v zvezi s tem omenim večkratno grožnje Jugoslovanske armade in srbskih ekstremistov z napadi na jedrsko elektrarno v Krškem. Ti problemi, žal, predstavljajo tudi današnjo stvarnost.

Cilji III. konference

Pripravo III. konference o sodelovanju držav srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami utemeljujejo predvsem naslednji pričakovani rezultati konference:

- Republika Slovenija bi s pomočjo konference odprla in povečala možnosti dvostranskega in večstranskega sodelovanja na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- pridobila bi dragocene izkušnje v zvezi s spremljanjem in preprečevanjem nevarnosti ter organiziranjem zaščite, reševanja in pomoči ob nesrečah, ki jih potrebuje pri izpopolnjevanju svojega sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- uspešno izvedena konferenca bi povečala ugled in okrepila položaj Slovenije v mednarodnih odnosih.

III. konferenca naj bi bila namenjena predvsem sodelovanju na področju varstva pred industrijskimi nesrečami. Pri izmenjavi izkušenj o varstvu pred industrijskimi in jedrskimi nesrečami naj bi posebno pozornost posvetili varstvu pred jedrskimi nesrečami, izhajajoč iz izkušenj ob nesreči v Černobilu, ter nekaterim skupnim pripravam za preprečitev in obvladovanje teh nesreč.

Cilj III. konference bo tudi izdelava priročnika o Civilni zaščiti v državah udeleženkah konference, ki bo omogočal učinkovito sodelovanje pri medsebojnem obveščanju in pomoči ob teh nesrečah.

Za III. konferenco je predviden naslednji dnevni red:

1. Predstavitve sistema zaščite in reševanja v Republiki Sloveniji
2. Medsebojno obveščanje o nevarnostih ter pomoč ob industrijskih in jedrskih nesrečah
3. Obravnava osnutka sporazuma o koordinirani pomoči ob naravnih in civilizacijskih nesrečah
4. Obravnava osnutka priročnika za medsebojno obveščanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.

Na tej konferenci bo možno obravnavati tudi druga vprašanja, ki so skupnega pomena za večjo varnost.

Tretja konferenca bo od 5. do 7. oktobra 1994 v Ljubljani. Povabilo za sodelovanje na tej konferenci so prejeli naslednje države: Albanija, Avstrija, Belgija, Belorusija, Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Hrvaška, Italija, Kanada, Kazahstan, Latvija, Litva, Madžarska, Makedonija, Moldova, ZR Nemčija, Nizozemska, Poljska, Romunija, Ruska federacija, Slovaška, Švedska, Švica, Turkmenistan, Ukrajina in Uzbekistan.

Na konferenco so vabljeni tudi predstavniki ZN, ES, pakta NATO in drugih mednarodnih organizacij in združenj.

Bojan Ušeničnik

The third international conference on protection against natural and other disasters

From October 5 to October 7, 1994, the Republic of Slovenia is organising the Third International Conference of the Countries of Central, Eastern and Southeasteren Europe in the Area of Protection Against Natural and Other Disasters. The first conference was organised by the Federal Republic of Germany in September 1992 and the second by the Russian Federation in May 1993. The topics of the First Conference were focused first of all on the preparation of bilateral agreements on mutual assistance in natural and other disasters. The second Conference and its main concern were to draw up the convention on coordinated aid in natural and technological disasters.

The Third Conference will be in accordance with the basic intention of these international conferences and in accordance with the interests of the Republic of Slovenia. The conference will be dedicated to cooperation in the area of protection against industrial and nuclear accidents. The Republic of Slovenia as host country and organiser of the conference will present its system for protection and rescue, while the main topic of the conference will be mutual exchange of information on risks and assistance in industrial and nuclear accidents. Regulations for the conduct of the mutual exchange of information and assistance in natural and other disasters will be proposed.

UJMA

UJMA

UJMA